

Öde och destination

Tankeväckande! Med litteraturen för föreläsningen och artikeln under armen dröjer jag som så ofta kvar i Kajsa Husets bibliotek, bildningsoasen framom andra vid Helsingfors universitet. I slutet av en tjock handbok om kvalitativa metoder hittar jag Zygmunt Baumans plädering för behovet av sociologisk forskning.

Bauman lyfter fram skillnaden mellan begreppen "fate" och "destiny". De uppfattas ofta som synonymer trots att den sistnämnda har en positivare klang. Vi kan inget åt ödet, med vilket kunde avses ett antal strukturella faktorer, men kan enligt Bauman ändå fatta beslut och agera på ett sätt som justerar vår destination. Vetenskapen ger oss bättre koordinater, blottar oförrätter, pekar på vad som kan ändras.

Vilket är då Finlands öde? Vårt läge vid Östersjön mellan Sverige och Ryssland. Det förklarar varför Finland trots sitt klimat eller sin jordmån är i dag ett av världens stabilaste och jämlikaste samhällen. Svenska tiden och dess kulturarv gav oss vår samhällsform, ryska tiden gjorde det möjligt att utvecklas till en nation och självständig stat.

Utan modiga beslut, klokt handlande och envishet kunde det ha gått klart sämre. Inte för intet betecknade diplomaten Max Jakobson i tiden Finland som "de ofullbordade katastrofernas land". Vi står i dag långtifrån en katastrof men våra politiska beslutsfattare måste minnas att oförmåga att fatta svåra beslut betyder att vi driver viljelöst framåt, överlåter allting åt ödet.

Den mest akuta och även på längre sikt viktigaste frågan för Finland är tillgången till en tillräckligt stor och produktiv arbetskraft. Klimatfrågan inte att förglömma, men ska regeringens ambitiösa målsättningar uppnås krävs arbete och tillväxt. Men vågar regeringen på riktigt stimulera den inhemska arbetskraftens rörlighet och underlätta tillgången till utländsk arbetskraft?

Vill vi öka den inhemska arbetskraftens rörlighet borde man slopa det 3-åriga hemvårdsstödet och trappa ned på arbetslöshetsstödet. Ska vi få mera utländsk arbetskraft gäller det att röja undan diverse lagliga hinder för detta. Men problemet är att det skulle göra livet surare för många av Centerns och socialdemokraternas traditionella röstare, av vilka många enligt galluparna redan nu stödjer mera Sannfinländarna.

Arbetskraftens rörlighet och invandring fördröjs också av att Finland inte lyckas attrahera utländska investeringar. En del skyller på höga produktionskostnader. Men minst lika mycket sammanhänger det med Rysslands oförmåga att moderniseras. Vem vill investera i Ryssland när inte ens dess egna miljardärer gör det? Detta avspeglar sig också på Finland, vars potentialer av naturliga skäl förknippas med tillgången till de ryska marknaderna.

Vi kan inget åt Ryssland. Men vi kunde göra mycket mer för att locka till Finland driftiga och begåvade individer, som skulle sätta sprutt på vår ekonomi och kultur. Därför borde alla som avlagt akademisk examen i Finland automatiskt få arbetstillstånd.

Henrik Meinander, HBL 29.1.2020